

Józef Wroceński

"Podręczna Encyklopedia Instytutów Życia Konsekrowanego", Mirosław Daniluk, Karol Klauza, Lublin 1994 : [recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 38/1-2, 224-226

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

kwestii i czytelny język sprawiają, że czyta się go z zainteresowaniem. Wnosi ono poważny wkład do kanonistyki, a zwłaszcza kanonistyki polskiej. Przyczyni się też z pewnością do rozpowszechniania znajomości ustawodawstwa katolickich Kościołów wschodnich. Wydaje się, iż nie można go będzie pominąć przy jakiegokolwiek pracy naukowej na ten temat, nawet w odniesieniu do zagadnień szczegółowych. Jak można sądzić będzie ono stanowiło też wielką pomoc dla osób, które z różnych racji zajmują się bezpośrednio normami prawa katolickich Kościołów wschodnich np. pasterze Kościołów partykularnych, przełożeni wspólnot mniszych i zakonnych, wykładowcy, studenci, w rozwiązywaniu problemów prawnych z tej dziedziny. Studium to zasługuje, przede wszystkim ze względu na swój charakter źródłowy, aby dotarło do polskich ośrodków naukowych, również do nowych teologicznych ośrodków wiedzy, chociażby w Słowacji i Czechach, czy też na terenach byłego Związku Radzieckiego.

Wyrażając wdzięczność ks. prof. J. Kałowskiemu, należy życzyć, aby rozpoczęte dzieło kontynuował, również aby Jego praca była bodźcem dla innych do dalszych bardziej szczegółowych badań w kierunku pełnego zrozumienia wschodniego prawa zakonnego.

Ks. Józef Wroczeński SCJ

**Mirosław Daniłuk SCJ, Karol Klauza, Podręczna Encyklopedia
Instytutów Życia Konsekwowanego. Pojęcia, terminy, instytucje,
dokumenty, czasopisma, sigła. Redakcja Wydawnictw Katolickiego
Uniwersytetu Lubelskiego Lublin 1994, ss. 298.**

Od samego początku byli w Kościele wierni, którzy bardziej serio niż inni podejmowali w swym życiu zachętę Chrystusa do życia doskonałego. Ta idea życia doskonałego opartej na realizacji rad ewangelicznych była fundamentem powstania i ewolucji starożytnego monastycyzmu i późniejszych form życia konsekrowanego. Rozwijały się te formy i wzbogacały w ciągu wieków, wywierając wpływ na kształtowanie się właściwej im duchowości, ascezy, stroju, budownictwa, urzędów i zajęć oraz różnego typu instytucji prawnych. Temu procesowi towarzyszyła sfera pojęć i terminów, związanych z obszarem życia zakonnego, podejmowanego tak w Kościele Wschodnim jak i Zachodnim. Ukazywanie bogactwa i różnorodności tego wszystkiego co było i jest związane z życiem zakonnym jest więc konieczne nie tylko z racji historycznych, ale także, by lepiej rozumieć obecnie ten ważny aspekt życia i działalności Kościoła. Naprzeciw tym potrzebom wychodzi prezentowane opracowanie encyklopedyczne, które ukazało się w serii publikacji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Autorzy, z których pierwszy jest duchownym zakonnym, związani są ze środowiskiem, naukowym wyżej wymienionego Uniwersytetu, a ściślej mówiąc z zespołem pracującym nad Encyklopedią Katolicką, której poszczególne tomy ukazują się od 1973 r. Praca stanowi, jak sami Autorzy stwierdzają we wstępie rezultat doświadczeń i problemów napotykanych podczas długoletniej pracy w Międzywydziałowym Zakładzie Leksygraficznym KUL. Podstawę opracowania stanowi bogata i specjalistyczna, najczęściej obcojęzyczna literatura przedmiotu. Poza opracowaniami słownikowymi i encyklopedycznymi Autorzy wykorzystali liczne zbiory

przepisów prawnych, niektóre wielotomowe np. *Bullarium Romanum* (XVIII tomów) czy *Bullarii romani continuatio* (XIX tomów), ponadto *Kodeksy Prawa Kanonicznego* z 1917 r. i z 1983 r. Sięgnęli również do innych dokumentów, dotyczących instytutów życia konsekrowanego zawartych w *Acta Sanctae Sedis* i *Acta Apostolicae Sedis*. Oparli się też na literaturze pisarzy wczesnochrześcijańskich (*Patrologia latina* – T. I–CCXVII, *Patrologia graeca* – T. I – CLXI) i autorach nowożytnych.

Na całość autorską składa się wstęp (s. 5-8) wykaz skrótów, który zawiera skróty bibliograficzne i ogólne (s. 9-12), sigła zakonne (s. 13-54) wreszcie zasadnicza część pracy, hasła encyklopedyczne (s. 55-288). Całość uzupełniają aneksy (s. 289-298).

Zamieszczenie sigli instytutów życia konsekrowanego niewątpliwie podnosi walor opracowania. Podana obok pełna nazwa instytutu życia konsekrowanego pozwala czytelnikowi bez trudności zorientować się co kryje dany skrót. Przy wielu instytutach Autorzy podali też polskie ich nazwy, a w nawiasach znajdują się dodatkowe informacje dotyczące rodzaju instytutu życia konsekrowanego, osoby Założyciela oraz rok i miejsce jego powstania. Wszystko to w sumie daje czytelnikowi jasny obraz wielości, bogactwa i różnorodności tych instytutów, obecnie iustniejących i działających w Kościele.

Przechodząc do zasadniczej części opracowania należy podkreślić, iż układ dzieła odpowiada wymogom stawianym podobnym publikacjom encyklopedycznym. Hasła ułożone w porządku alfabetycznym najczęściej w spolszczonej postaci, z wyjaśnieniem etymologii i podaniem oboczności nazwy, opracowane zostały w zwięzłym encyklopedycznym, stylu. Autorzy wykorzystali przy tym typowe skróty i odsyłacze, wiążące ze sobą poszczególne pojęcia i pozwalające uniknąć zbędnych powtórzeń. W wielu hasłach cytowane są źródła, co podnosi walor naukowy prezentowanego dzieła. W ten sposób staje się ono cennym źródłem informacji naukowej dla wszystkich zajmujących się tą problematyką. Należy zauważyć też pewien mankament, którym jest zbyt wielkie zróżnicowanie hasel. Obok hasel, powiedzmy właściwych, ściśle związanych z problematyką instytutów życia konsekrowanego, znajdują się w pracy hasła luźno z tą problematyką związane. Chociaż we wstępie znajdujemy wytłumaczenie iż dobór hasel wyznaczały wyrażone w podtytule odniesienia i wyżej wspomniane hasła są cytowane i wykorzystane w hasłach zasadniczych to jednak nie umniejsza to postawionego zarzutu. Wiele hasel zostało opracowanych solidnie z uwzględnieniem aspektu historycznego, w innych jedynie podano etymologię i semantykę pojęcia, a niektóre można zaliczyć do grupy ciekawostek, np. zamieszczone obok siebie hasła: eremici i eskobolarius, przy czym ten drugi termin stosowano w średniowieczu na określenie zakonnika zamiatającego świątynię lub pomieszczenie klasztorne za pomocą zwilżonych trocin. Powyższe uwagi wcale nie umniejszają uznania dla trudu redakcyjnego i merytorycznego podjętego przez Autora dzieła.

Na końcu prezentowanego dzieła znalazły się trzy aneksy obrazujące podział instytutów życia konsekrowanego. Autorzy oparli się na *Annuario Pontificio* z 1992 r. W aneksie pierwszym znajdujemy czytelny podział ogólny tychże instytutów wprowadzony wcześniej przez *Kodeks Prawa Kanonicznego* z 1983 r. oraz ich szczegółowy wykaz. Wśród instytutów zakonnych zabrakło wykazu zgromadzeń zakonnych. Można je jednak znaleźć na początku opracowania, w miejscu, gdzie Autorzy podają sigła zakonne. Aneks drugi zawiera kryteria szczegółowego podziału instytutów życia

konsekrowanego, który funkcjonuje w nauce prawa kanonicznego. Wreszcie aneks trzeci obrazuje strukturę wewnętrzną Kongregacji Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego.

Po uważnym przeczytaniu dzieła należy stwierdzić, iż ukazuje ono ogrom pracy Autorów. Z uwagi na fakt, iż *Podręczna Encyklopedia* stanowi dzieło na polskim rynku wydawniczym absolutnie nowe, można powiedzieć pionierskie, stąd też niewymierny jest trud jej opracowania, za który Autorom należy się szczerą wdzięczność. Jest ona cennym źródłem informacji o instytutach życia konsekrowanego zarówno w Kościele łacińskim, jak i w Kościołach Wschodnich katolickich i niekatolickich.

W całości praca zasługuje na uznanie i jest godna polecenia zarówno czytelnikom z przygotowaniem naukowym jak i wspólnota zakonna.

Ks. Józef Wroceński SCJ